

ภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์ของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อสมรรถนะครู
ในศตวรรษที่ 21 ของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
มัธยมศึกษาสกลนคร*

VISIONARY LEADERSHIP OF THE ADMINISTRATORS AFFECTING
COMPETENCY OF 21ST CENTURY TEACHERS UNDER THE SECONDARY
EDUCATIONAL SERVICE AREA OFFICE SAKON NAKHON.

ศรียา ทองนุ้ย

Sariya Thongnuy

สิทธิชัย สอนสุภี

Sittichai Sonsupee

มหาวิทยาลัยขอนแก่น

Khon Kean University, Thailand.

E-mail: sariyathongnuy@gmail.com

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาสมรรถนะครูในศตวรรษที่ 21 ในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสกลนคร 2) เพื่อศึกษาภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์ของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสกลนคร 3) เพื่อศึกษาภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์ของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อสมรรถนะครูในศตวรรษที่ 21 ของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสกลนคร เป็นการวิจัยเชิงพรรณนา กลุ่มตัวอย่างได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาและครูจำนวน 331 คน โดยการสุ่มแบบแบ่งชั้น เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถาม โดยมีค่า IOC อยู่ระหว่าง 0.80-1.00 และค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามเท่ากับ 0.973

ผลการศึกษาพบว่า 1) ศึกษาสมรรถนะครูในศตวรรษที่ 21 ในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสกลนคร โดยภาพรวม มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ด้านการพัฒนาตนเอง รองลงมาคือ ด้านคุณธรรมและจรรยาบรรณวิชาชีพครู โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อย

* Received: 30 June 2023; Revised: 21 December 2023; Accepted: 24 December 2023

ที่สุดคือ ด้านการวิจัยเพื่อพัฒนาผู้เรียน 2) ภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์ของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสกลนคร โดยรวมพบว่า มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากทุกด้าน ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ด้านการสร้างวิสัยทัศน์ รองลงมาคือ ด้านการปฏิบัติตามวิสัยทัศน์ โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือ ด้านการสื่อสารวิสัยทัศน์ 3) ความสัมพันธ์ภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์ของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อสมรรถนะครูในศตวรรษที่ 21 ได้แก่ การสื่อสารวิสัยทัศน์, การเป็นแบบอย่างที่ดี, การปฏิบัติตามวิสัยทัศน์ และการสร้างวิสัยทัศน์ สามารถร่วมกันพยากรณ์สมรรถนะครูในศตวรรษที่ 21 ในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสกลนคร ร้อยละ 81.7 ซึ่งมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

คำสำคัญ: ภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์, สมรรถนะครู, ผู้บริหารสถานศึกษา

Abstract

The objectives of this research were 1) to study teacher competency in the 21st century in schools under the Sakon Nakhon Secondary Education Service Area Office. 2) to study the visionary leadership of school administrators under the Sakon Nakhon Secondary Education Service Area Office. 3) To analyze the relationship of visionary leadership of school administrators affecting teacher competency in the 21st century of educational institutions under the Sakon Nakhon Secondary Education Service Area Office. This research is a descriptive research. The sample group used in this research consisted of 331.

Research finding were as follows; 1) It was found that the 21st century teacher competency in educational institutions under the Secondary Educational Service Area Office Sakon Nakhon had a high average level. Second is morality and ethics in the teaching profession. The side with the least average value is research for student development. 2) A study of the visionary leadership of educational institute administrators under the Secondary Educational Service Area Office Sakon Nakhon, overall, it was found that the average was at a high level in all aspects When considering each aspect, it was found that the aspect with the highest average was the aspect of

creating a vision. Second is the implementation of the vision. The side with the least average value is vision communication. 3) The relationship of visionary leadership of school administrators and teacher competency in the 21st century was communicating, role model, implementing, formulating and predict 81.7% of the 21st century teacher competency with statistical significance at the .05 level.

Keywords: Visionary Leadership, Teacher competency, School administrators

บทนำ

ท่ามกลางกระแสการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วของโลกศตวรรษที่ 21 แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560-2579 สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา ระบุว่า ปัจจุบันการจัดการศึกษาในยุคศตวรรษที่ 21 ครูจึงเป็นบุคคลสำคัญที่สุดที่จะส่งผลต่อคุณภาพการเรียนการสอน และมีความสามารถและศักยภาพสูง เป็นผู้ที่มีนวัตกรรมการสอนเพื่อให้นักเรียนได้ผลการเรียนรู้ที่ต้องการ และเตรียมความพร้อมให้นักเรียนในการเข้าสู่โลกของการทำงานในศตวรรษที่ 21 แนวทางการจัดการเรียนรู้ของครูในศตวรรษที่ 21 เน้นให้นักเรียนมีความรู้ และทักษะสำคัญที่ใช้ในการดำรงชีวิต (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2564) ซึ่งสอดคล้องกับทักษะของคนในศตวรรษที่ 21 ครูคือผู้ที่มีส่วนที่สำคัญที่สุดในการพัฒนานักเรียนให้มีทักษะ ซึ่ง Prasertcharoensuk, T ได้ศึกษาการจัดองค์ประกอบของสมรรถนะครูในศตวรรษที่ 21 ได้แก่ การหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ จริยธรรมและความซื่อสัตย์ การสร้างความสัมพันธ์และการร่วมมือกับชุมชนในการจัดการเรียนรู้ การวัดและประเมินผลการศึกษา ภาวะผู้นำการบริหารสู่ยุควิถีใหม่ เป็นการปรับเปลี่ยนวิธีการทำงานมาสู่การใช้ดิจิทัล และการเชื่อมโยงกับการสร้างความสามารถที่จะใช้ในอนาคต (Prasertcharoensuk, T. Somprachb, K. and Ngangc, T, 2015) การมีภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์ทั้งการสร้างวิสัยทัศน์ การสื่อสารวิสัยทัศน์ การปฏิบัติตามวิสัยทัศน์ และการเป็นแบบอย่างที่ดี ทำให้คณะครูมีจิตวิญญาณเกิดแรงบันดาลใจในการคิดเชิงสร้างสรรค์นวัตกรรม เปลี่ยนแปลงและพัฒนาอย่างต่อเนื่อง ส่งผลให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุดบรรลุเป้าหมายที่วางไว้ (นพรินทร์ สุบินรัตน์ และพิมพ์อร สดเอี่ยม, 2561) ดังนั้น การสนับสนุนการจัดการเรียนรู้ของครูในยุคศตวรรษที่ 21 โดยต้องอาศัยภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์ในการมองภาพและกำหนดทิศทางการศึกษาให้ประสบผลสำเร็จ

ภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์ เป็นภาวะที่ผู้นำมองถึงภาพขององค์การในอนาคตเพื่อกำหนดทิศทางในการดำเนินงานอย่างมีประสิทธิภาพ เพื่อเตรียมพร้อมต่อการเปลี่ยนแปลงของโลกในศตวรรษที่ 21

ภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์เป็นภาวะผู้นำรูปแบบใหม่ ทำให้สามารถดำเนินงานไปสู่ทางที่ถูกต้อง โดยมีการเชื่อมโยงวิสัยทัศน์สู่เป้าหมายที่วางไว้ เน้นการมองภาพของงานอย่างมีจินตนาการ และสร้างผลลัพธ์ที่เป็นรูปธรรม รวมถึงการมองอนาคตต้องอาศัยการจินตนาการที่กว้างไกล เพื่อให้เกิดความสำเร็จแก่สถานศึกษา (ธีรยุทธ รอดสูงเนิน, สุวรรณา นาควิบูลย์วงศ์ และพัชรา วาณิชวสิน, 2561) สอดคล้องกับสุขญา โกลมวานิช พบว่า ด้านการมีวิสัยทัศน์ดิจิทัลของผู้บริหาร จะต้องมีความสามารถในการแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับวิสัยทัศน์ในยุคดิจิทัลได้ และเมื่อมีการเปลี่ยนแปลงผู้นำจะต้องสามารถกำหนดวิสัยทัศน์ขององค์กรในยุคดิจิทัล เพื่อให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงของเทคโนโลยีส่งผลต่อสมรรถนะครูในศตวรรษที่ 21 (สุขญา โกลมวานิช และสิทธิชัย สอนสุภี, 2564)

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสกลนคร กำหนดพันธกิจในด้านการพัฒนาศักยภาพและคุณภาพผู้เรียน ให้มีสมรรถนะตามหลักสูตรและคุณลักษณะในศตวรรษที่ 21 และมีเป้าหมายให้ครูมีความรู้ ความสามารถในการจัดการเรียนการสอน แผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสกลนครระยะ 5 ปี (2561-2565) พบจุดอ่อนคือ นักเรียนขาดทักษะ ความรู้ ความสามารถ ด้านการคิดวิเคราะห์ การใช้เหตุผลและการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 และครูมีภาระงานนอกจากการสอนมากเกินไป จากสภาพปัญหาแสดงให้เห็นถึงปัญหาของสมรรถนะครูในศตวรรษที่ 21 ดังนั้น ผู้บริหารจึงมีความสำคัญในการมองภาพโอกาสที่จะเกิดขึ้น รวมทั้งการกำหนดทิศทางการศึกษา และเปิดโอกาสให้ครูได้แสดงศักยภาพความสามารถและประสิทธิภาพในการสอน โดยอาศัยภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์

จากความสำคัญและสภาพปัญหาที่ได้กล่าวมาข้างต้น ภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์และสมรรถนะครูในศตวรรษที่ 21 ในยุคปัจจุบันที่ควรเป็น ภายใต้การเปลี่ยนแปลงของสังคมในช่วงเวลานี้ นับได้ว่าเป็นบทบาทที่ท้าทายเป็นอย่างยิ่ง ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์ของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อสมรรถนะครูในศตวรรษที่ 21 ของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสกลนคร เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบันและวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์และสมรรถนะครูในศตวรรษที่ 21 ผลการวิจัยจะเป็นข้อมูลสารสนเทศสำหรับผู้บริหารโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสกลนคร และผู้มีส่วนเกี่ยวข้องสามารถนำไปใช้ประโยชน์ เพื่อพัฒนาสมรรถนะครูในศตวรรษที่ 21

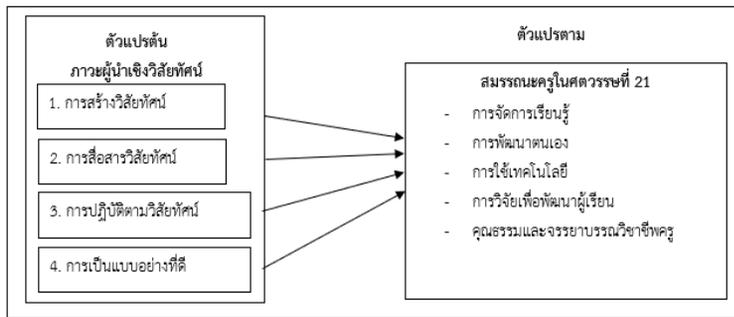
วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาสมรรถนะครูในศตวรรษที่ 21 ในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสกลนคร
2. เพื่อศึกษาภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์ของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสกลนคร
3. เพื่อศึกษาภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์ของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อสมรรถนะครูในศตวรรษที่ 21 ของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสกลนคร

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาและครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสกลนคร จำนวน 2,270 คน กลุ่มตัวอย่างได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาและครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสกลนคร ประกอบด้วยผู้บริหารสถานศึกษาจำนวน 86 คน และครูจำนวน 245 คน รวมจำนวนทั้งสิ้น 331 คน

2. ตัวแปรที่ใช้ในการศึกษา ตัวแปรต้น คือ ภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์ของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสกลนคร องค์ประกอบของภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์ สอดคล้องตามแนวคิดของ Leonard, L และนพรินทร์ สุบินรัตน์ ได้แก่ 1) การสร้างวิสัยทัศน์ 2) การสื่อสารวิสัยทัศน์ 3) การปฏิบัติตามวิสัยทัศน์ 4) การเป็นแบบอย่างที่ดี (Leonard, L , 2008; นพรินทร์ สุบินรัตน์ และพิมพ์อร สดเอี่ยม, 2561) ตัวแปรตาม คือ สมรรถนะครูในศตวรรษที่ 21 ของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสกลนคร สอดคล้องกับแนวคิดของชานนทร์ สุภายอง และนเรศ ปุบุตรชา (ชานนทร์ สุภายอง วันเพ็ญ นันทะศรี และพรเทพ เสถียร นพแก้ว, 2564; นเรศ ปุบุตรชา วัลนิภา ฉลากบาง วาโร เฟิงส์สวัสดิ์ และพรเทพ เสถียรนพแก้ว, 2561))แสดงเป็นกรอบแนวคิดการวิจัยได้ดังนี้

ภาพที่ 1 แสดงกรอบแนวคิดในการวิจัย

3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถาม (Questionnaire) โดยตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) หาค่าดัชนีความสอดคล้อง (Item-Objective Congruences Index : IOC) จากการสอบถามความคิดเห็น ของผู้เชี่ยวชาญ 5 ท่าน มีค่าระดับระหว่าง 0.80-1.00 และตรวจสอบความเที่ยง (Reliability) ด้วยค่าสัมประสิทธิ์อัลฟา (Alpha coefficient: α) ของครอนบาค (Cronbach) มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.973 จำแนกแบบสอบถามเป็น 3 ตอน ได้แก่ แบบสอบถามเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม, แบบสอบถามเกี่ยวกับสมรรถนะครูในศตวรรษที่ 21 และแบบสอบถามเกี่ยวกับภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์ของผู้บริหารสถานศึกษา แบบสอบถามมีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ (Rating Scale) โดยปรึกษาอาจารย์ที่ปรึกษา และผู้เชี่ยวชาญในการตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือจำนวน 5 คน

4. การวิเคราะห์ข้อมูล เพื่อตอบวัตถุประสงค์การวิจัย โดยใช้สถิติที่เหมาะสม ดังนี้ การศึกษาสมรรถนะครูในศตวรรษที่ 21 และการศึกษาภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์ของผู้บริหารสถานศึกษา ใช้การวิเคราะห์ ค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์ของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อสมรรถนะครูในศตวรรษที่ 21 ใช้การวิเคราะห์ค่าสหสัมพันธ์ของเพียร์สัน และสถิติสมการถดถอยพหุคูณแบบมีขั้นตอน

ผลการวิจัย

1. สมรรถนะครูในศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสกลนคร โดยภาพรวมมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมากทุกด้าน มีค่าเฉลี่ยรวมเท่ากับ 4.34 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านการพัฒนาตนเอง มีค่าเฉลี่ยสูงสุดเท่ากับ 4.37 รองลงมาคือด้านคุณธรรมและจรรยาบรรณ

วิชาชีพครู ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.36 ส่วนด้านการวิจัยเพื่อพัฒนาผู้เรียน มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดเท่ากับ 4.30 ดังแสดงตามตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของสมรรถนะครูในศตวรรษที่ 21

ด้าน	องค์ประกอบสมรรถนะครู ในศตวรรษที่ 21	ค่าเฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน	การ แปลผล
1	การจัดการเรียนรู้	4.31	0.583	มาก
2	การพัฒนาตนเอง	4.37	0.587	มาก
3	การใช้เทคโนโลยี	4.34	0.591	มาก
4	การวิจัยเพื่อพัฒนาผู้เรียน	4.30	0.643	มาก
5	คุณธรรมและจรรยาบรรณวิชาชีพครู	4.36	0.631	มาก
ภาพรวม		4.34	0.530	มาก

2. ภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์ของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสกลนคร โดยภาพรวมมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมากทุกด้าน มีค่าเฉลี่ยรวมเท่ากับ 4.39 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านการสร้างวิสัยทัศน์ มีค่าเฉลี่ยสูงสุดเท่ากับ 4.41 รองลงมาคือด้านการปฏิบัติตามวิสัยทัศน์มีค่าเฉลี่ย เท่ากับ 4.40 ส่วนด้านการสื่อสารวิสัยทัศน์มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดเท่ากับ 4.37 ดังแสดงตามตารางที่ 2

ตารางที่ 2 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์ของผู้บริหารสถานศึกษา

ด้าน	องค์ประกอบภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์	ค่าเฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน	การแปลผล
1	การสร้างวิสัยทัศน์	4.41	0.557	มาก
2	การสื่อสารวิสัยทัศน์	4.37	0.619	มาก
3	การปฏิบัติตามวิสัยทัศน์	4.40	0.604	มาก
4	การเป็นแบบอย่างที่ดี	4.39	0.602	มาก
ภาพรวม		4.39	0.549	มาก

3. ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน (Pearson Product Moment Coefficient) ระหว่างภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์ของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อสมรรถนะครูในศตวรรษที่ 21 ของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสกลนคร เมื่อพิจารณาความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรพหุภาคย์ด้วยกัน มีความสัมพันธ์เชิงบวกอยู่ในระดับมาก โดยค่า

สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์อยู่ระหว่าง 0.707- 0.855 และเมื่อพิจารณาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์ของผู้บริหารสถานศึกษากับสมรรถนะครูในศตวรรษที่ 21 ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์อยู่ระหว่าง 0.798 - 0.852 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ดังแสดงในตารางที่ 3

ตารางที่ 3 ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ (r) ภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์ของผู้บริหารสถานศึกษา (X) กับสมรรถนะครูในศตวรรษที่ 21 (Y)

ตัวแปรพยากรณ์	(X ₁)	(X ₂)	(X ₃)	(X ₄)	(Y)
การสร้างวิสัยทัศน์ (X ₁)	1.000				
การสื่อสารวิสัยทัศน์ (X ₂)	0.833**	1.000			
การปฏิบัติตามวิสัยทัศน์ (X ₃)	0.769**	0.855**	1.000		
การเป็นแบบอย่างที่ดี (X ₄)	0.707**	0.815**	0.813**	1.000	
สมรรถนะครูในศตวรรษที่ 21 (Y)	0.798**	0.852**	0.848**	0.830**	1.000

** p < .01

4. ภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์ของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อสมรรถนะครูในศตวรรษที่ 21 ของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสกลนคร พบว่า ภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์ของผู้บริหารสถานศึกษา 4 ด้าน ได้แก่การสื่อสารวิสัยทัศน์ (X₂) การเป็นแบบอย่างที่ดี (X₄) การปฏิบัติตามวิสัยทัศน์ (X₃) และการสร้างวิสัยทัศน์ (X₁) สามารถร่วมกันพยากรณ์สมรรถนะครูในศตวรรษที่ 21 ร้อยละ 81.7 มีค่าสัมประสิทธิ์อำนาจพยากรณ์สมรรถนะครูในศตวรรษที่ 21 ร้อยละ 81.7 (R² =0.817) ซึ่งมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ดังแสดงในตารางที่ 4

ตารางที่ 4 ค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยของภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์ของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อสมรรถนะครูในศตวรรษที่ 21

ตัวแปรพยากรณ์	คะแนนดิบ		คะแนนมาตรฐาน	t	P-values
	b	S.E.	B		
ค่าคงที่	0.497	0.106	-	4.710	0.000
การสื่อสารวิสัยทัศน์ (X ₂)	0.177	0.049	0.207	3.618	0.000
การเป็นแบบอย่างที่ดี (X ₄)	0.257	0.039	0.291	6.583	0.000
การปฏิบัติตามวิสัยทัศน์ (X ₃)	0.241	0.044	0.275	5.480	0.000
การสร้างวิสัยทัศน์ (X ₁)	0.198	0.042	0.208	4.770	0.000
R=0.904, R²=0.817, Adjusted R²=0.815, S.E.=0.228, F=364.899					

* $p < .05$

เมื่อพิจารณาค่าสัมประสิทธิ์ถดถอยของภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์ของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อสมรรถนะครูในศตวรรษที่ 21 ของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสกลนคร พบว่า การสื่อสารวิสัยทัศน์ (X_2) การเป็นแบบอย่างที่ดี (X_4) การปฏิบัติตามวิสัยทัศน์ (X_3) และการสร้างวิสัยทัศน์ (X_1) ส่งผลต่อสมรรถนะครูในศตวรรษที่ 21 อย่างนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ($p=0.000$) โดยค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยของตัวพยากรณ์ที่อยู่ในรูปแบบคะแนนดิบ (b) เท่ากับ 0.177, 0.257, 0.241 และ 0.198 ตามลำดับ แสดงสมการถดถอยในรูปแบบคะแนนดิบดังนี้ $Y = 0.497 + 0.177(X_2) + 0.257(X_4) + 0.241(X_3) + 0.198(X_1)$

เมื่อเปรียบเทียบค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยในรูปแบบของคะแนนมาตรฐาน โดยพิจารณาจากค่าเบต้า (Beta) พบว่า การสื่อสารวิสัยทัศน์ (X_2) มีค่าเบต้าเท่ากับ 0.207 รองลงมาคือ การเป็นแบบอย่างที่ดี (X_4) การปฏิบัติตามวิสัยทัศน์ (X_3) และการสร้างวิสัยทัศน์ (X_1) โดยค่าเบต้าเท่ากับ 0.291, 0.275 และ 0.208 ตามลำดับ ซึ่งสามารถสร้างสมการถดถอยรูปแบบคะแนนมาตรฐาน ดังนี้ $Z_y = 0.207(ZX_2) + 0.291(ZX_4) + 0.275(ZX_3) + 0.208(ZX_1)$

อภิปรายผล

1. จากผลการศึกษาสมรรถนะครูในศตวรรษที่ 21 ของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสกลนคร พบว่า ในภาพรวมมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือด้านการพัฒนาตนเอง ทั้งนี้ เพราะในสภาพปัจจุบันโลกมีการเปลี่ยนแปลงข้อมูลและองค์ความรู้ใหม่ ๆ อย่างรวดเร็ว จึงทำให้ครูที่สอนในระดับมัธยมศึกษา มีความกระตือรือร้นในการศึกษาหาข้อมูลและแสวงหาแนวทางในการพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพที่ดีทั้งต่อครูและนักเรียน จึงทำให้ด้านการพัฒนาตนเองของครูมีค่าเฉลี่ยสูงสุด สอดคล้องกับ ตารกา บุญกาญจน์ ศึกษาเรื่อง ความต้องการพัฒนาสมรรถนะของครูในศตวรรษที่ 21 โดยรวมและรายด้าน อยู่ในระดับมากที่สุด พบว่า ควรพัฒนาครูให้มีลักษณะนิสัยเป็นผู้เรียนรู้ตลอดเวลาและตลอดชีวิตเข้าร่วมกิจกรรมเพื่อพัฒนาวิชาชีพครูอย่างสม่ำเสมอ ควรส่งเสริมให้ครูมีทักษะและความรู้เกี่ยวกับวิชาชีพนำสู่การปฏิบัติและพัฒนาตนเองให้เกิดประสิทธิภาพอย่างต่อเนื่อง ควรพัฒนาให้ครูมีความสามารถในการพัฒนาตนเองในด้านความรู้เนื้อหาวิชา และวิธีการจัดการเรียนการสอนการมีภาวะผู้นำเพื่อพัฒนาตนเองให้เป็นครูมืออาชีพ (ตารกา บุญกาญจน์, 2563) สอดคล้องกับภัทรพร เกษสังข์ ได้ศึกษาสมรรถนะและการประเมิน

ความต้องการจำเป็นเพื่อพัฒนาวิชาชีพครูในศตวรรษที่ 21 ของครูกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรมจังหวัดเลย พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือการวิเคราะห์ สังเคราะห์ และการวิจัยเพื่อพัฒนาผู้เรียนครูมีสมรรถนะในศตวรรษที่ 21 มีการพัฒนาผู้เรียน ครูพัฒนาและแก้ปัญหา คุณภาพการจัดการเรียนรู้ด้วยการวิจัย ดังนั้น องค์ประกอบของสมรรถนะครูในศตวรรษที่ 21 ที่ต้องให้ความสำคัญอีกด้านหนึ่งคือ ด้านการวิจัยเพื่อพัฒนาผู้เรียนครูต้องวิเคราะห์ สังเคราะห์ปัญหาการเรียน การสอน ออกแบบการวิจัยอย่างเป็นระบบแบบแผนที่เชื่อถือได้ การเก็บรวบรวมข้อมูลวิจัยและสรุป ผลการวิจัย แล้วนำไปใช้ในการวิจัยเพื่อการแก้ปัญหาและพัฒนาผู้เรียนอย่างมีประสิทธิภาพ (ภัทรพร เกษสังข์, 2562)

2. จากผลการศึกษาภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสกลนคร พบว่า ในภาพรวมมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือด้านการสร้างวิสัยทัศน์ ทั้งนี้ เพราะจุดเริ่มต้นของการบริหารคือการกำหนดทิศทางของโรงเรียนให้บุคลากรร่วมกันดำเนินงานอย่างมีเป้าหมายให้บรรลุผลสำเร็จ สอดคล้องกับการศึกษาภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 36 อยู่ใน ระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านการสร้างวิสัยทัศน์ ทั้งนี้ ผู้บริหารสถานศึกษายังจำเป็นที่จะต้องเผยแพร่วิสัยทัศน์โดยการสื่อสารหรือถ่ายทอดให้บุคลากร มีความเข้าใจในวิสัยทัศน์ได้อย่างชัดเจน มีการให้รางวัล โน้มน้าว จูงใจให้บุคลากรร่วมสานฝัน ต่อวิสัยทัศน์ของสถานศึกษา ผู้บริหารสถานศึกษาจะต้องประพฤติตนเป็นแบบอย่างที่ดีแก่ผู้ตาม (สุภาพร โสภโณทัย, 2559) สอดคล้องกับแนวคิดของนิกัญชลา ล้นเหลือ ได้ศึกษาเกี่ยวกับภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์ของผู้บริหารสถานศึกษา พบว่า ภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์ของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน โดย ภาพรวมอยู่ในระดับมาก พบว่า การเผยแพร่วิสัยทัศน์ ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะว่ากระบวนการเผยแพร่ วิสัยทัศน์ในสถานศึกษา ยังไม่เป็นระบบเท่าที่ควรจะเป็น และการให้ความสำคัญในการเผยแพร่วิสัยทัศน์ สู่การปฏิบัติอย่างเป็นรูปธรรม ยังขาดความชัดเจน ดังนั้นองค์ประกอบของภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์ที่ต้อง ให้ความสำคัญอีกด้านหนึ่งคือ ด้านการสื่อสารวิสัยทัศน์ ผู้บริหารจะต้องสื่อสารถ่ายทอดวิสัยทัศน์ของ องค์การลงสู่ผู้ปฏิบัติ และการโน้มน้าวจูงใจให้บุคลากรยึดมั่นและร่วมสานต่อวิสัยทัศน์ ขององค์การให้ ประสบความสำเร็จ (นิกัญชลา ล้นเหลือ, 2554)

3. ภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์ของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อสมรรถนะครูในศตวรรษที่ 21 ของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสกลนคร พบว่า ด้านการสร้างวิสัยทัศน์

ด้านการสื่อสารวิสัยทัศน์ ด้านการปฏิบัติตามวิสัยทัศน์ และด้านการเป็นแบบอย่างที่ดี ทุกด้านสามารถร่วมกันพยากรณ์ส่งผลกระทบต่อสมรรถนะครูในศตวรรษที่ 21 ได้ร้อยละ 81.7 แสดงให้เห็นว่าการสื่อสารคือสิ่งที่ถ่ายทอดวิสัยทัศน์ของผู้บริหารสู่ครูได้อย่างชัดเจน การพัฒนาการจัดการเรียนรู้ของผู้เรียนได้สร้างองค์ความรู้ เกิดทักษะที่จำเป็นในศตวรรษที่ 21 รวมไปถึงการมีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของการเป็นพลโลก ผู้บริหารกระตุ้นให้เกิดการสื่อสารระหว่างบุคลากรเพื่อให้ครูระดมความคิดแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกันและแก้ไขปัญหาของผู้เรียนเกิดเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ สอดคล้องกับกฤษฎาภรณ์ นาชัย ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์ของผู้บริหารสถานศึกษากับสมรรถนะการปฏิบัติงานของครูในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 3 ผลการวิจัยพบว่าภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์ของผู้บริหารสถานศึกษากับสมรรถนะการปฏิบัติงานของครูในโรงเรียนมีความสัมพันธ์กันทางบวกในระดับสูงอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 (กฤษฎาภรณ์ นาชัย, 2560) นอกจากนี้ การเป็นแบบอย่างที่ดีแก่ผู้ตาม ในการปฏิบัติงานตามวิสัยทัศน์ของสถานศึกษาเพื่อพัฒนาครูก้าวหน้าในยุคศตวรรษที่ 21 ผลการวิจัยสอดคล้องกับนพรินทร์ สุบินรัตน์ ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์ของผู้บริหารสถานศึกษาของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 19 โดยภาพรวมมีความสัมพันธ์ทางบวก เนื่องจากผู้บริหารสถานศึกษาต้องวางตัวอย่างเหมาะสม (นพรินทร์ สุบินรัตน์ และพิมพ์อร สดเอี่ยม, 2561)

นอกจากนี้ ผู้บริหารต้องนำวิสัยทัศน์ไปสู่การปฏิบัติได้จริง โดยอาศัยการมีส่วนร่วมบุคลากร การส่งเสริมการทำงานของครูอย่างเต็มความสามารถ สอดคล้องกับอรพรรณ หันแกลง ได้ศึกษาการพัฒนาแนวทางเสริมสร้างภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์ของผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดมหาสารคาม พบว่า การปฏิบัติตนตามวิสัยทัศน์อย่างสม่ำเสมอ เปิดโอกาสให้บุคลากรร่วมกันวิเคราะห์ความสอดคล้อง ความเป็นไปได้ระหว่างวิสัยทัศน์ พันธกิจ เป้าหมาย สร้างแรงกระตุ้นภายในของบุคลากรได้ใช้ศักยภาพของตนอย่างเต็มความสามารถเกิดความมุ่งมั่นในการปฏิบัติงาน (อรพรรณ หันแกลง, 2563)

นอกจากนี้ การกำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจ และค่านิยมร่วมกัน การวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายในและภายนอก การสร้างบรรยากาศการแลกเปลี่ยนเรียนรู้อย่างสร้างสรรค์ โดยสอดคล้องกับ Sunarto et al. ได้ศึกษาสมรรถนะ และวินัยในการทำงานของครูตามรูปแบบความเป็นผู้นำที่มีวิสัยทัศน์ของวิทยาลัยมุฮัมมาดียะห์ เซเตียบูตี ปามูลัง พบว่า การทำงานที่มีวิสัยทัศน์ของผู้บริหารส่งผลต่อ

ความสามารถและวินัยในการทำงานปฏิบัติงานของครู (Sunarto, A. Tanjung, A. and Ellesia, N, 2020)

สรุปผลการวิจัยสอดคล้องกับสมมติฐานที่กำหนดไว้ คือภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์ของผู้บริหารสถานศึกษาอย่างน้อย 1 ด้าน ที่ส่งผลต่อสมรรถนะครูในศตวรรษที่ 21 ของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสกลนคร ซึ่งในการวิจัยครั้งนี้ ภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์ของผู้บริหารสถานศึกษาประกอบด้วย ด้านการสร้างวิสัยทัศน์ ด้านการสื่อสารวิสัยทัศน์ ด้านการปฏิบัติตามวิสัยทัศน์ และด้านการเป็นแบบอย่างที่ดี สามารถส่งผลต่อสมรรถนะครูในศตวรรษที่ 21 ของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสกลนคร โดยทุกด้านมีความสัมพันธ์ทางบวกกับภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์

สรุป/ข้อเสนอแนะ

การศึกษาภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์ของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อสมรรถนะครูในศตวรรษที่ 21 ของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสกลนคร พบว่า โดยภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากทุกด้าน ภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์ของผู้บริหารสถานศึกษาส่งผลต่อสมรรถนะครูในศตวรรษที่ 21 ของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสกลนคร โดยทุกด้านมีความสัมพันธ์ทางบวกกับภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์ และสามารถพยากรณ์สมรรถนะครูในศตวรรษที่ 21 ได้เรียงลำดับจากตัวพยากรณ์ที่ดีที่สุดคือ ด้านการสื่อสารวิสัยทัศน์ ด้านการเป็นแบบอย่างที่ดี ด้านการปฏิบัติตามวิสัยทัศน์ และด้านการสร้างวิสัยทัศน์ตามลำดับ

การวิจัยนี้ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้ ดังนี้

1. สมรรถนะครูในศตวรรษที่ 21 ของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสกลนคร ด้านการวิจัยเพื่อพัฒนาผู้เรียน มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด โดยสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาและสถานศึกษาควรมีการกำหนดนโยบาย ส่งเสริมและพัฒนากระบวนการวิจัยเพื่อพัฒนาผู้เรียนของครูอย่างเป็นระบบและชัดเจน เพื่อให้เกิดการแก้ปัญหาอย่างมีประสิทธิภาพ

2. ภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสกลนคร ด้านการสื่อสารวิสัยทัศน์ มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด ดังนั้นผู้บริหารสถานศึกษาควรสื่อสารถ่ายทอดวิสัยทัศน์ขององค์การลงสู่ผู้ปฏิบัติ และการโน้มน้าวจูงใจให้บุคลากรยึดมั่นและร่วมสานต่อวิสัยทัศน์ขององค์การให้ประสบความสำเร็จ

ผู้วิจัยขอเสนอแนะการวิจัยครั้งต่อไป ดังนี้

1. ควรศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสกลนคร
2. ควรศึกษาภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อสมรรถนะครูในศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสกลนคร ด้วยการวิจัยเชิงคุณภาพ เพื่อให้ได้แนวทางในการพัฒนาการศึกษาต่อไป

เอกสารอ้างอิง

- กฤติยาภรณ์ นาชัย. (2560). ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์ของผู้บริหารสถานศึกษากับประสิทธิผลของโรงเรียนกลุ่มโรงเรียนพนัสนิคม 2 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 2. ใน *วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา*, มหาวิทยาลัยบูรพา.
- ชานนทร์ สุกายอง วันเพ็ญ นันทะศรี และพรเทพ เสถียร นพแก้ว. (2564). *องค์ประกอบสมรรถนะครูในศตวรรษที่ 21 ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 1. การประชุมวิชาการและนำเสนอผลการวิจัยระดับชาติครั้งที่ 8.*
- ดารกา บุญกาญจน์. (2563). ความต้องการพัฒนาสมรรถนะของครูในศตวรรษที่ 21 ของโรงเรียนในสหวิทยาเขต 3 พระใหญ่เขื่องใน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 29. *วารสารนวัตกรรมการศึกษาและการวิจัย*, 4(3), 345-357.
- ธีรยุทธ รอสุงเนิน, สุวรรณมา นาควิบูลย์วงศ์ และพัชรา วาณิชวสิน. (2561). รูปแบบสมการโครงสร้างของปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์ของผู้บริหารอาชีวศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา. *วารสารครุศาสตร์อุตสาหกรรม*, 17(1), 145-154.
- นพรินทร์ สุบินรัตน์ และพิมพ์อร สดเอี่ยม. (2561). ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์ของผู้บริหารสถานศึกษากับประสิทธิผล ของโรงเรียน สังกัดสำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษา เขต 19. *อินทนิลทักษิณสาร*, 13(ฉบับพิเศษ), 67-82.
- นเรศ ปุบุตรชา วัลนิกา ฉลากบาง วาโร เฟ็งสวัสต์ และพรเทพ เสถียรนพแก้ว. (2561). สมรรถนะครูกับคุณภาพผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 Teachers' Competencies and Students' Quality in the 21st Century. *วารสารมหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด*, 12(2), 255-268.

- นิกัญชลา ลั่นเหลือ. (2554). โมเดลสมการโครงสร้างภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์ของผู้บริหารสถานศึกษา
ขั้นพื้นฐาน. ใน *วิทยานิพนธ์ปริญญาปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา,*
มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- ภัทรพร เกษสังข์. (2562). การประเมินความต้องการจำเป็นเพื่อพัฒนาสมรรถนะทางวิชาชีพครูใน
ศตวรรษที่ 21 ของครูคณิตศาสตร์ จังหวัดเลย. *วารสารการวัดผลการศึกษา*, 38 (104), 25-
38.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2560). “แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560-2579”. เรียกใช้
เมื่อ 25 พฤษภาคม 2564 จาก [http://www.onec.go.th/index.php/page/
view/Outstand/2532](http://www.onec.go.th/index.php/page/view/Outstand/2532).
- สุชญา โคมลวานิช และสิทธิชัย สอนสุภี. (2564). ภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อ
สมรรถนะครูในศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 23. *วารสาร
วิจัย มข. สาขามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ (ฉบับบัณฑิตศึกษา)*, 9(2), 162-170.
- สุภาพร โสภโณทัย. (2559). การศึกษาภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์กับการบริหารการเปลี่ยนแปลงของ
ผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 36 (เชียงราย-พะเยา).
วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยพะเยา, 2(3), 9-17.
- อรพรรณ หันแถลง. (2563). การพัฒนาแนวทางเสริมสร้างภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์ของผู้บริหาร
สถานศึกษา ในสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดมหาสารคาม. ใน *วิทยานิพนธ์การศึกษามหา
บัณฑิต สาขาวิชาการบริหารและพัฒนการศึกษา*. มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- Leonard, L. (2008). Conditions Fostering Organizational Learning In School. *Educational
Administration Quarterly*, 32(4), 243-276.
- Prasertcharoensuk, T. Somprachb, K. and Ngangc, T. (2015). Influence of Teacher
Competency Factors and Students’ Life Skills on Learning Achievement. *Procedia
- Social and Behavioral Sciences*, 186. 566-572.
- Sunarto, A. Tanjung, A. and Ellesia, N. (2020). Teacher Performance Based on The
Visionary Leadership Style of School, Competency and Work Discipline (Study at
Muhammadiyah Setiabudi Pamulang College). *Journal of Research in Business,
Economics and Education*, 2(4). 1046-1052.